

Čeští studenti si vyzkoušeli práci portugalských Bombeiros

Odborné stáže na několika výjezdových stanovištích záchranné služby v Portugalsku se v termínu 17.–30. května 2015 zúčastnilo pět studentů Vyšší odborné školy zdravotnické MILLS v Čelákovících. Vycestovali v rámci projektu MILLS College programu International Erasmus+ /K1/ Mobility.

PhDr. Martina Mukšnábllová, odborná učitelka Vyšší odborné školy zdravotnické MILLS, m.muksnabllova@worldonline.cz

Zprostředkující agentura jim zajistila individuální praxi na výjezdových stanovištích v obcích Montijo, Barreiro, Alcochete a Pinhal Novo. Studenti

byli každé ráno odvezeni na svá pracoviště. Velkou výhodou této individuální praxe bylo právě malé obsazení a možnost účastnit se výjezdů k pacientům, ale i nutnost komunikovat ve společném jazyce, kterým byla angličtina. Ovšem ne všichni personál angličtinu ovládal a portugalsky studenti neuměli. Nicméně každý z nich měl přiděleného školitele, který je seznamoval s chodem pracoviště, vybavením záchranných vozů, s kompetencemi pracovníků výjezdových vozů a dalšími záležitostmi, které studenti zajímaly. Veš-

kerý personál studenti vnímali jako velmi příjemný a ochotný pomoci. Řada věcí však studenti překvapila a po svém návratu domů byli nadšeni organizací české záchranné služby v rámci integrovaného záchranného systému ČR. Ocenili i to, jak jsou naši záchranní odborníci vzděláni a mohou své znalosti uplatnit přímo v terénu i bez lékaře.

Jednou hasič, podruhé zdravotník

Právě portugalský systém záchranné služby byl pro naše studenty nevyvíklý. Ve velkých městech (včetně Lisabonu) fungují, stejně jako v ČR, samostatné hasiči, policie i záchranná služba. V menších městech však zajišťují záchrannou službu Bombeiros Voluntários, neboli výjezdová stanoviště, na kterých pracuje hasičská a záchranná služba dohromady. Personální jsou obsazena dvěma druhy posádek – v jedné mají být hasiči a ve druhé

INEM neboli záchrannáři se vzdělávají. Právě ti zajišťují zdravotnickou záchrannou službu v Portugalsku. Ovšem na některých stanovištích pracují místo nich lidé s pouze padesátihodinovým hasičským kurzem. Podle velitele není třeba na tomto stanovišti zajišťujícím záchranný systém pro malé město zdravotnického odborníka a navíc si lze v případě nutnosti zavolat lékaře z většího města.

Organizace INEM pořádá pro své zaměstnance různé doškolovací kurzy, jako například potápěčský, slanovací, řídicí apod. Záchrannáři mají v rámci vzdělávání dva kurzy – T. S. (nově T. A. T.), což je základní kurz pro hasiče, a T. A. S. (nově T. A. E.), který je určen zdravotníkům. Personál se však na těchto pozicích střídá, takže zaměstnanec jezdí jeden den jako hasič a druhý den jako záchrannář. Což je obdobné jako u nás při střídání dvou záchrannářů v sanitním voze na pozici řidič versus záchrannář.

Překvapující byly pro naše studenty i možnosti ošetrovatelských intervencí, které portugalská záchrannáři mají. Během svých výjezdů prakticky jen přikládají dlahy a obvazují rány. Omezení jejich kompetencí pravděpodobně souvisí s nízkým odborným vzděláním výjezdových skupin. Proč ovšem takové skupiny k pacientům vůbec vyjíždějí?

Vybavení sanitního vozu se běžně skládá především z obvazového materiálu, odsávacíky, vakuové matrace, krčního límce či různých vyprošťovacích pomůcek, základních pomůcek k vyšetření pacienta a defibrilátorů. Na jejich použití však chybějí zaměstnancům kompetence a vakuové dlahy nepoužívají z důvodu sníženého prokrvení končetiny po přiložení. Ve voze podle studentů chyběly například infuzní roztoky, kanyly na intravenózní vstupy aj. Opět je patrné jiné vybavení a jeho použití s ohledem na vzdělání personálu, který se zaměřuje spíše na zásahy vyprošťovací než léčebné. Portugalští záchrannáři nemají kompetence k podávání léků či provádění punkcí. Nesmějí provádět intubaci ani použít laryngeální masku, neboť její použití patří k invazivním výkonům. Jejich glukometry měří hladinu cukru ve zcela odlišných hodnotách než u nás, přičemž norma je 80–120. Přivolat vrtulník smí k případu pouze pracovník INEM.

Vysílácky jsou podobné těm, jaké používáme v ČR, ale nemají GPS navigaci. Ve vozech není ani tzv. schodolez, a proto musejí záchrannáři všechny pacienty z vyšších patér snášet vlastnoručně. Schodolez ani personál neznal.

Za kyslík zaplatí pacient 10 eur

Studenty zaskočil i fakt, že pacient, který má dechové potíže a je mu podán kyslík, musí za tuto léčbu posleze zaplatit 10 eur. Bombeiros zajišťují akutní výjezdy, za které pacient neplatí, ale zároveň poskytnou i převozovou službu lidem s tělesným, sociálním nebo jiným omezením a ti za ni po předání do zdravotnického zařízení platí nemalé částky.

I předávání pacientů do nemocnice bylo pro naše studenty neobvyklé. Záchrannáři musejí po příjezdu do nemocnice (a to i s akutním pacientem) nejdříve vyplnit celou dokumentaci o výjezdu a poté čekat 10 až 100 minut na přijetí pa-

cienta. Pro přijetí pacienta je přitom rozhodující nejen jeho zdravotní stav, ale i počet před ním čekajících pacientů a typ nemocnice. Jeden ze studentů byl svědkem situace, kdy do nemocnice přivezli pacienta s cévní mozkovou příhodou a čekali s ním více než hodinu ve voze, než jej do nemocnice přijali. Důvodem bylo, že přijeli v tzv. „příjmové špičce“.

Nemilým zjištěním bylo i to, že čas mezi výjezdy tráví personál například opravou a servisem sanitky. Většinu drobných oprav a mytí aut provádějí sami záchrannáři, automyčky nepoužívali. Na některých stanovištích měl personál tolik doplňujících pracovních povinností, že nejvíce času na komunikaci se studenty měl v době cesty na místo zásahu.

Co se týče finančního ohodnocení posádky záchranného vozu, Bombeiros patří k dobrovolnickým organizacím (dobrovolná společnost asociace zdravotníků a hasičů). Někteří dostávají kolem 700 eur, jiní pracují dokonce zdarma nebo mají alespoň některé služby v měsíci placené. Dobrovolníci na noční směně dostávají jídlo, na denní nikoliv. Pracovní doba záchrannářů je dvanáctihodinová (od 8 do 20 hodin). Pracoviště na čísle 112 je řízeno policií.

Přestože záchrannáři na stanovištích jsou často dobrovolníci, přišel se u nich dbá nejen na pracovní morálku, ale i na vzhled a zevní upravenost či přístup k pacientům. Například student stážující v Barreiro byl teoreticky i prakticky seznámen

Veškerý personál, se kterým se studenti na své stáži setkali, byl milý a ochotný

s dodržováním povinnosti záchrannářů chodit do práce oholení nebo případně podat písemnou žádost o výjimku.

Na druhou stranu dobrovolnická organizace Bombeiros dovoluje záchrannářům pouštět si při výjezdu hudbu a pro své pracovníky pořádá i kulturní akce. Mají například svoji pochodovou kapelu, s níž vystupují při nejrůznějších oslavách. Studenti se během své stáže zúčastnili i oslav založení Bombeiros, při kterých vystupovaly různé skupiny záchrannářů včetně tzv. pochodové kapely, jejíž vystoupení evokovalo naše vojenské akce.

Výlozky označují hodnotu záchrannářů

Vojenské standardy připomíná i udělování hodnoty personálu Bombeiros. Povyšeni mohou být vždy nejdříve po třech až pěti letech. Záleží na tom, jak po celou tuto dobu vykonávají svoje pracovní povinnosti. Každý rok dostanou od svého nadřízeného individuální hodnocení za předcházející období a předpoklad dalšího osobního pracovního růstu. Jejich hodnoty jsou: recruit, označovaný „V“ nebo trojúhelníkem bez základny. Tento pracovník ještě nemá zkoušku na konci potřebného kurzu. Po složení zkoušky a roce služby se stává hasičem 3. třídy s hodnotou zobrazenou dvěma V pod sebou. Hasič 2. třídy má již tři V pod sebou a hasič 1. třídy má čtyři V pod sebou. Poté se může stát buď velitelem, nebo zástupcem velitele. Zástupce velitele má na výlozce tlustou čáru, velitel má dvě tlusté čáry a commander čtyři tlusté čáry (pod ním pracuje ještě asistent commander a second commander). Velitelé mají dle počtu turbin různý počet podřízených pracovníků. Jednu turbínu (fire squat type 4) má velitel s maximálně čtyřiceti hasiči. S dvěma turbínami (fire squat type 3) má velitel 40–80 hasičů, se třemi turbínami (fire squat type 2) má 80–120 hasičů a se čtyřmi turbínami má velitel typu 1 (fire squat type 1) více než 120 hasičů.

Kromě pracovních povinností si studenti během své stáže užili i volný čas. V doprovodu zaměstnanců pořádající agentury cestovali po okolních městech a vyleteli. Navštívili mimo jiné i Lisabon a město Sintra v distriktu Lisabon, ve kterém si prohlédli honosné paláce a další kulturní památky. ☺